

TƯ DUY TỔNG HỢP VÀ BỨT PHÁ ĐỂ XÂY DỰNG SẢN PHẨM DU LỊCH ĐẶC THÙ: TRƯỜNG HỢP SEN ĐỒNG THÁP

SYNTHESIS AND BREAKTHROUGH THINKING TO BUILD UNIQUE TOURISM PRODUCTS:
THE CASE OF DONG THAP LOTUS

Trần Ngọc Thêm^{1,*}

DOI: <http://doi.org/10.57001/huiv5804.2024.335>

TÓM TẮT

Thời gian gần đây, hình ảnh hoa sen đã trở thành biểu tượng nhận diện thương hiệu của tỉnh Đồng Tháp. Tỉnh cũng đã có nhiều cố gắng để nâng tầm giá trị kinh tế - văn hóa của sen. Tuy nhiên, đến nay các hoạt động phát triển chuỗi giá trị từ sen vẫn còn là một bức tranh chắp vá rời rạc, thiếu sự hoạch định tổng thể. Bài báo đề xuất kế hoạch xây dựng Khu phức hợp sen Đồng Tháp để khai thác thế mạnh đặc thù của tỉnh Đồng Tháp là sen, giúp tỉnh bứt phá phát triển một cách toàn diện và bền vững, trở thành thủ phủ sen của Việt Nam và thế giới.

Từ khóa: Tư duy tổng hợp và bứt phá, sản phẩm du lịch đặc thù, Sen Đồng Tháp, khu phức hợp sen, bảo tàng sen.

ABSTRACT

Recently, lotus has become the brand identity symbol of Dong Thap province. Dong Thap province has also tried to leverage the economic and cultural value of lotus on multiple occasions. However, until now the activities to leverage the value of lotus in both financial and cultural are still fragmented, lacking overall planning. The article proposes a plan to build the Dong Thap Lotus Complex to exploit the special strength of Dong Thap province which is lotus, it will also help the province to break through and develop perfectly and stably and also become the lotus capital of Vietnam and maybe the world.

Keywords: Synthetic and innovative thinking, unique tourism products, Dong Thap's lotus, the lotus complex, the lotus museum.

¹Trường Đại học Khoa học Xã hội - Nhân văn, Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh

*Email: ngocthem@gmail.com

Ngày nhận bài: 08/9/2024

Ngày nhận bài sửa sau phản biện: 23/10/2024

Ngày chấp nhận đăng: 28/10/2024

1. GIỚI THIỆU

Sen là loài cây thuộc họ hoa súng, mọc nhiều ở những vùng đồng bằng ngập nước từ nhiệt đới đến ôn đới. Việt

Nam là vùng sông nước nên đi đâu ta cũng có thể gặp hoa sen, ca dao Việt Nam có câu: "Trong đầm gì đẹp bằng sen/ Lá xanh, bông trắng lại chen nhị vàng/ Nhị vàng, bông trắng, lá xanh/ Gắn bùn mà chẳng hôi tanh mùi bùn". Riêng Đồng Tháp Mười lại là tiểu vùng ngập nước nên sen mọc nhiều nhất; nhà thơ Bảo Định Giang hoạt động ở vùng này năm 1946 đã sáng tác bốn câu thơ: "Tháp Mười đẹp như bông sen/ Việt Nam đẹp như có tên Cù Hồ/ Bông sen dành để lễ chùa/ Cù Hồ mãi mãi tôn thờ trong tâm". Bài thơ nhanh chóng lan truyền khắp vùng Đồng Tháp Mười rồi sau đó hai câu đầu được phổ biến rộng rãi trong cả nước.

Từ năm 2007, UBND tỉnh Đồng Tháp đã công bố biểu tượng của tỉnh là vòng tròn cách điệu hình bông sen và chim sếu mùa. Bí thư Tỉnh ủy Đồng Tháp giai đoạn 2014 - 2020, Lê Minh Hoan đã đặt cho mình biệt danh "Sáu Sen" (= Six Lotus = Xích Lô). Những năm 2015 - 2020, việc phát triển chuỗi giá trị sản phẩm từ sen đã trở thành một chủ trương mang tính chiến lược của tỉnh Đồng Tháp [4]. Những năm gần đây, hai chữ "Sen Hồng" và hình ảnh "bé Sen" đã nhanh chóng trở thành những biểu tượng nhận diện và thương hiệu nâng tầm giá trị kinh tế và văn hóa của tỉnh. Về kinh tế, sau một giai đoạn dao động, đến năm 2020 diện tích trồng sen ở Đồng Tháp đã phục hồi trở lại, đạt 1.252 ha, sản lượng trên 1.000 tấn, tập trung tại năm huyện: Tháp Mười, Tam Nông, Cao Lãnh, Tân Hồng và Lấp Vò. Theo kế hoạch, đến năm 2025, tỉnh Đồng Tháp sẽ mở rộng diện tích trồng sen lên 1.500 ha. Tháng 5/2022, UBND tỉnh Đồng Tháp đã thành lập Hội Ngành hàng sen Đồng Tháp, tổ chức hội thảo "Nâng cao chuỗi giá trị sản phẩm từ sen Đồng Tháp" [9, 13]. Về văn hóa, tháng 5/2022, UBND tỉnh Đồng Tháp đã tổ chức Lễ hội sen Đồng Tháp lần thứ I. Tại Lễ hội, tỉnh đã xác lập kỷ lục thế giới 200 món ăn chế biến từ sen. Đồng thời, Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch cho biết, tỉnh đang có kế hoạch làm Bảo tàng sen với diện tích hơn 10 ha tại Thiền viện Trúc Lâm

Tháp Mười ở huyện có diện tích trồng sen lớn nhất tỉnh [3]. Tháng 5/2024, UBND tỉnh Đồng Tháp đã tiếp tục tổ chức *Lễ hội sen Đồng Tháp lần thứ II*.

Tuy nhiên, các hoạt động phát triển chuỗi giá trị từ sen hiện nay vẫn còn là một bức tranh chắp vá, thiếu sự hoạch định tổng thể. Bài báo này đề xuất ý tưởng thành lập *Khu phức hợp sen Đồng Tháp* trên cơ sở tư duy tổng hợp như một kế hoạch tổng thể nhằm khai thác thế mạnh đặc thù của tỉnh, tạo nguồn sức mạnh để giúp tỉnh Đồng Tháp bứt phá phát triển một cách toàn diện và bền vững, trở thành thủ phủ sen của Việt Nam và thế giới.

Tư duy **tổng hợp** là phương pháp nhận thức liên kết, thống nhất các yếu tố, các bộ phận hợp thành sự vật, hiện tượng, các mối liên hệ giữa chúng để vạch ra cái chỉnh thể của sự vật, hiện tượng. Tổng hợp gắn liền với phân tích; trong quá trình nhận thức, tổng hợp và phân tích luôn là hai mặt bổ sung cho nhau, thống nhất với nhau, giúp con người ngày càng nhận thức sâu sắc hơn bản chất của sự vật, hiện tượng. Kết quả của sự tổng hợp khác về chất so với phép cộng các yếu tố cấu thành; nhiều thuộc tính của chỉnh thể không có trong các bộ phận hợp thành [12]. Cơ sở của tư duy tổng hợp là tư duy logic và tư duy hệ thống; sản phẩm của tư duy tổng hợp là sự kết hợp đa chiều kích, đa góc nhìn, đa ngành.

Phát triển là một thuộc tính phổ biến của vật chất thể hiện tính chất chung của vạn vật là luôn vận động để chuyển sang những trạng thái mới trước đây chưa từng có; sự vận động này được quyết định bởi các mối liên hệ bên trong và bên ngoài, có nguồn gốc ở sự thống nhất và đấu tranh của các mặt đối lập; theo phương thức chuyển hoá những thay đổi từ lượng thành chất và ngược lại theo kiểu nhảy vọt và theo chiều xoáy tròn ốc [12]. Bứt phá là sự phát triển vượt thoát mang tính nhảy vọt; tư duy tổng hợp chính là một phương pháp hữu hiệu giúp tạo nên sự **phát triển bứt phá** một cách bền vững.

Theo Ủy ban Thế giới về Môi trường và Phát triển (WCED), **phát triển bền vững** "là sự phát triển để đáp ứng được nhu cầu hiện tại mà không phương hại đến khả năng đáp ứng nhu cầu của cả thế hệ tương lai". Để đạt được điều đó, phát triển bền vững phải giúp cải thiện cuộc sống của con người trong phạm vi khả năng chịu đựng được của hệ sinh thái. Phát triển bền vững sẽ tạo nên một nền kinh tế bền vững và từ đó sẽ hình thành được một xã hội bền vững [12].

Trong mấy chục năm trở lại đây, du lịch đã trở thành một hiện tượng toàn cầu, nằm trong số những ngành kinh tế mũi nhọn, có tốc độ phát triển nhanh nhất, là một trong những nguồn thu ngoại tệ lớn nhất tại 83% các nước trên thế giới. Tuy nhiên, muốn tạo ra được sự phát

triển bứt phá cần xây dựng được (những) **sản phẩm du lịch đặc thù**. Trong bài báo "Phát triển du lịch đặc thù nâng cao sức cạnh tranh của du lịch Việt Nam" đăng trên Tạp chí *Du lịch Việt Nam* số tháng 8/2007, Phạm Trung Lương định nghĩa: "Sản phẩm du lịch đặc thù là những sản phẩm có được yếu tố hấp dẫn, độc đáo/ duy nhất, nguyên bản và đại diện về tài nguyên du lịch (tự nhiên và nhân văn) cho một lãnh thổ/ điểm đến du lịch; với những dịch vụ không chỉ làm thỏa mãn nhu cầu/ mong đợi của du khách mà còn tạo được ấn tượng bởi tính độc đáo và sáng tạo" [11]. Việc phát triển sản phẩm du lịch đặc thù sẽ là một nội dung chiến lược quan trọng giúp nâng cao năng lực cạnh tranh của du lịch Việt Nam.

Đối với tỉnh Đồng Tháp, cây sen với mật độ tập trung cao ở vùng sông nước Đồng Tháp Mười chính là một tài nguyên du lịch tự nhiên độc đáo. Vấn đề còn lại là phát huy trí tuệ của tư duy tổng hợp để phối kết hợp tài nguyên tự nhiên này với các tài nguyên nhân văn về sen và những dịch vụ làm thỏa mãn nhu cầu/mong đợi của du khách, sao cho tạo nên được ấn tượng bởi tính độc đáo, hấp dẫn, và sáng tạo; trên một phương diện nào đó đại diện cho cả vùng Tây Nam Bộ. *Khu phức hợp sen Đồng Tháp* có thể trở thành một sản phẩm du lịch đặc thù như thế.

2. CẤU TRÚC CỦA KHU PHỨC HỢP SEN ĐỒNG THÁP

Để đạt mục tiêu chung là khai thác thế mạnh đặc thù của tỉnh để tạo nguồn sức mạnh giúp tỉnh bứt phá phát triển toàn diện và bền vững, *Khu phức hợp sen Đồng Tháp (DongThap Lotus Complex)* được hình dung như một đơn vị tổng hợp liên ngành kết nối bốn lĩnh vực lấy sen làm đối tượng là: Khoa học và Công nghệ - Kinh tế - Văn hóa - Du lịch.

Ở lĩnh vực Khoa học và Công nghệ, *Khu phức hợp Sen Đồng Tháp* sẽ có một **Viện nghiên cứu tổng hợp về sen**. Khởi đầu dưới hình thức một **Trung tâm**, việc nghiên cứu chuyên đề về sen sẽ tiếp cận theo hướng liên ngành, bao gồm nghiên cứu *lịch sử khoa học tự nhiên* về sen; nghiên cứu *sinh học* về đời sống cây sen, lai tạo các loại giống sen có giá trị kinh tế cao; nghiên cứu *nông học* về nuôi trồng sen; nghiên cứu *công nghệ thực phẩm* về chế biến sen; nghiên cứu *văn hoá học* về biểu tượng sen trong đời sống và trong tôn giáo, các giá trị về nhiều mặt của sen, cách con người ứng xử với sen... Các hướng nghiên cứu này hiện nay có thể đang được tiến hành biệt lập ở các trường viện khác nhau, song việc tập hợp lại và thường xuyên trao đổi kết quả giữa các nhà nghiên cứu với những thế mạnh khác nhau cùng nhằm vào một đối tượng chung sẽ giúp gợi mở, làm nên một phép nhân thay cho phép cộng đơn thuần. Đây là hình mẫu một viện nghiên cứu chuyên đề toàn diện về sen, làm cơ sở cho việc phát triển các lĩnh vực khác của khu phức hợp.

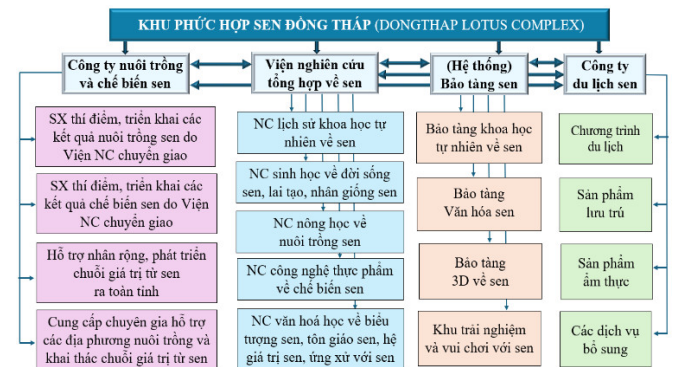
Ở lĩnh vực Kinh tế, *Khu phức hợp sen Đồng Tháp* sẽ bao gồm một **Công ty nuôi trồng và chế biến sen**, có nhiệm vụ sản xuất thí điểm, triển khai các kết quả thực nghiệm do Viện nghiên cứu lai tạo, nhân giống, nuôi trồng và chế biến sen chuyển giao; Làm đầu mối hỗ trợ việc nhân rộng, phát triển chuỗi giá trị từ sen ra toàn tỉnh; Cung cấp chuyên gia hỗ trợ các địa phương có nhu cầu nuôi trồng và khai thác chuỗi giá trị từ sen.

Ở lĩnh vực Văn hóa, *Khu phức hợp sen Đồng Tháp* sẽ có một **Bảo tàng sen**. Trên thế giới, có rất nhiều bảo tàng chuyên đề độc đáo, chẳng hạn như về đồ vật thì có: Bảo tàng áp phích, Bảo tàng tin tức, Bảo tàng giày gỗ, Bảo tàng tem, Bảo tàng tiền tệ, Bảo tàng xe tăng, Bảo tàng nhà tù, Bảo tàng nhà hát, Bảo tàng bản đồ, Bảo tàng bê tông..., ở Việt Nam có Bảo tàng áo dài; về hoạt động thì có: Bảo tàng chèo thuyền, Bảo tàng dệt may, Bảo tàng thiết kế, Bảo tàng câu cá, Bảo tàng trò chơi...; về thiên nhiên thì có: Bảo tàng rừng, Bảo tàng rắn hổ mang, Bảo tàng hổ phách...; ở Việt Nam có Bảo tàng cà phê. Song tác giả không (hoặc chưa), tìm thấy bảo tàng sen. Như vậy, bảo tàng sen trong Khu phức hợp sen Đồng Tháp mà chúng tôi đề xuất có thể sẽ là bảo tàng chuyên đề đầu tiên trên thế giới về sen. Nó có thể bao gồm bốn bộ phận: (1) *Bảo tàng khoa học tự nhiên về sen* (giới thiệu về lịch sử cây sen, các loại sen, kỹ thuật nuôi trồng, chế biến sen, giá trị các bộ phận của cây sen... được sưu tầm từ các quốc gia khác nhau trên thế giới); (2) *Bảo tàng văn hóa sen* (sưu tầm các tác phẩm hoặc bản sao các tác phẩm hội họa, điêu khắc, gốm sứ, mỹ thuật ứng dụng... từ các địa phương của Việt Nam và từ khắp thế giới liên quan đến sen); (3) *Bảo tàng 3D về sen* với các gian phòng là những bức tranh phong cảnh 3D đẹp, lạ mắt, nửa hư nửa thực nhằm đáp ứng nhu cầu giải trí, chụp ảnh của du khách. Cuối cùng là (4) *Khu trải nghiệm và vui chơi gắn với sen* gồm chỗ dành cho các hoạt động trải nghiệm về nuôi trồng và chế biến sen; các trò chơi dân gian gắn với các hình ảnh sen; các loại hình vui chơi giải trí cảm giác mạnh như đi tàu siêu tốc hoặc lên cao để ngắm các cánh đồng sen, các hồ sen. Ba bộ phận đầu có thể nằm trong một bảo tàng chung về sen, nhưng cũng có thể phát triển thành ba bảo tàng độc lập trong một **Hệ thống bảo tàng sen**. Bảo tàng sen có nhiều khả năng sẽ nhận được sự quan tâm, ủng hộ tích cực của Giáo hội Phật giáo Việt Nam và các tổ chức Phật giáo thế giới.

Ở lĩnh vực Du lịch, toàn bộ *Khu phức hợp sen Đồng Tháp* sẽ trở thành một *địa điểm du lịch hàng đầu chuyên về sen*, nơi sẽ thu hút khách tham quan không chỉ của Việt Nam mà còn từ khắp thế giới. Du khách thế giới đến Việt Nam chắc hẳn sẽ có một bộ phận hào hứng với việc về thăm Khu phức hợp sen Đồng Tháp để tìm hiểu Viện

nghiên cứu tổng hợp về sen, Công ty nuôi trồng và chế biến sen; trải nghiệm cảm giác của người trồng sen; ngồi trên du thuyền đi hái sen, ngắm sen; xem hệ thống các bảo tàng chuyên đề duy nhất, có một không hai trên thế giới về sen; thưởng thức các món ẩm thực độc đáo làm từ hạt sen, ngó sen, búp sen, lá sen, bông sen... Đó cũng chính là lúc các mặt hàng lưu niệm về sen, các mặt hàng thực phẩm từ sen phát huy tác dụng. Một trong những ví dụ điển hình cho việc làm du lịch rất thành công bằng tài nguyên văn hóa là làng muối Bồ Đại (布袋) ở phía nam Đài Loan. Từ thế kỷ XIX, nơi đây là vùng làm muối rất phát đạt; cuối thế kỷ XX khi mọi người chuyển sang dùng muối tinh chế và muối nhập khẩu, nghề muối Bồ Đại lụi tàn. Đến năm 2008, Hiệp hội Văn hóa Bồ Đại Chủ (布袋嘴文化協會) quyết định khôi phục lại nghề muối, biến cánh đồng muối phế thải thành một "chảo muối văn hóa"; núi muối Thất Cổ (七股鹽山) trở thành một điểm du lịch có sức hút vào loại lớn ở khu vực phía Nam Đài Loan. Với tư duy tổng hợp, Khu phức hợp sen Đồng Tháp như một sản phẩm du lịch đặc thù phải là sự phối kết hợp giữa chương trình du lịch với các sản phẩm lưu trú, sản phẩm ẩm thực và các dịch vụ bổ sung khác. **Công ty du lịch sen** sẽ là nơi tổ chức du lịch, liên kết, điều phối các hoạt động do đơn vị mình trực tiếp quản lý với các hoạt động ở Hệ thống Bảo tàng sen, Viện nghiên cứu tổng hợp về sen, Công ty nuôi trồng và chế biến sen.

Cấu trúc của Khu phức hợp sen Đồng Tháp có thể trình bày khái quát trong sơ đồ ở hình 1.

Hình 1. Cấu trúc của Khu phức hợp sen Đồng Tháp (tác giả đề xuất)

3. VĂN HÓA SEN TỪ VIỆT NAM ĐẾN THẾ GIỚI

Nếu hiểu "**văn hóa sen**" là một hệ thống của các giá trị do con người tích lũy được trong suốt lịch sử nuôi trồng và khai thác, sử dụng sen và các bộ phận của sen trong mọi mặt hoạt động của đời sống thì đến nay, Việt Nam và thế giới đã tích lũy được một vốn tri thức và một nền văn hóa sen rất phong phú.

Ở Việt Nam, tháng 5/2015, Bảo tàng Lịch sử quốc gia đã từng tổ chức trưng bày ở Hà Nội chuyên đề "Sen trên

cổ vật" giới thiệu hơn 100 cổ vật quý tiêu biểu làm từ nhiều chất liệu (đất, gỗ, giấy, ngọc, vàng, bạc...) có họa tiết hoa sen với niên đại từ thời Lý đến thời Nguyễn [2]. Thời Lý (thế kỷ XI-XIII) có những viên gạch lát nền, viên ngói làm bằng đất nung in nổi hình hoa sen. Thời Lê, thời Nguyễn có các pho tượng Phật Thích Ca sinh ra từ hoa sen, tượng Bồ Tát ngồi trên tòa sen, lư hương trang trí hình rồng châu sen, mũ trang trí cánh sen của văn hoá Chăm-pa... làm bằng gỗ sơn, bằng sành, bằng đồng, bằng vàng... có rất nhiều đồ ngự dụng như hộp, chậu, nghiền mực, chân đèn, chân nến, ấm chén, bát đĩa, bình, đỉnh... được chế tác từ những chất liệu quý hiếm như ngọc, vàng, bạc, ngà... với hình hoa sen, khóm sen, cây sen, đài sen... được khắc họa hết sức mềm mại, tinh xảo, sống động, tạo nên vẻ đẹp thanh thoát, tao nhã, quý phái (hình 2).

Hình 2. (1) Tượng Phật Thích Ca sinh từ hoa sen, gỗ sơn thế kỷ XVII; (2) Đĩa trang trí hoa sen thế kỷ XV, Cù Lao Chàm; (3) Chậu hình lá sen, vàng thế kỷ XIX; (4) Tượng tiên nữ cầm hoa sen, ngọc, thế kỷ XIX (nguồn: [2])

Tháng 3/2018, Bảo tàng Đồng Tháp cũng tổ chức trưng bày gần 50 hiện vật "Hình tượng hoa sen trên cổ vật" tại TP. Hồ Chí Minh (hình 3) [1].

Hình 3. (1) Hiện vật vàng Óc Eo hình hoa sen; (2) Diềm ngói gốm trang trí hoa sen; (3) Đĩa trang trí hoa sen; (4) Thổ trang trí hoa sen (nguồn: [1])

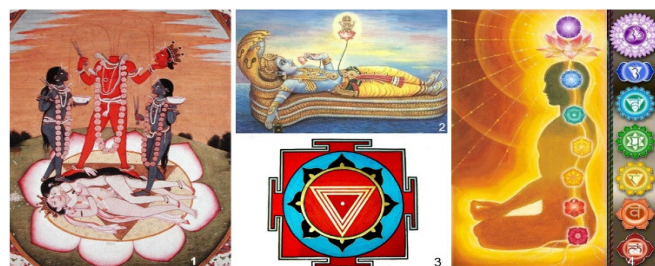

Hình 4. (1) Sen hồng Ấn Độ; (2-3) Sen trắng và xanh Ai Cập; (4) Sen vàng Mỹ (nguồn: pinterest.com)

Trên thế giới, sen có mặt trong văn hóa từ Đông sang Tây. Theo màu sắc, hoa sen có 4 loại (hình 4): Sen hồng ở Ấn Độ, sen trắng và xanh ở Ai Cập, sen vàng ở Mỹ [15]. Hoa sen mọc ở Đồng Tháp và Việt Nam thuộc loại sen hồng Ấn Độ.

Trong truyền thống văn hóa nhân loại, hoa sen được xem là một biểu tượng toàn mỹ mang nhiều ý nghĩa.

Cây sen sống trong ba môi trường: mọc rễ trong bùn, ngâm thân trong nước, nở hoa kết trái trên mặt nước dưới ánh nắng mặt trời tượng trưng cho ba giai đoạn trong quá trình trưởng thành về tinh thần của một con người: làm chủ bản thân, nỗ lực vượt khó và đạt được sự giác ngộ [14].

Hình 5. (1) Nữ thần Chinnamasta tay cầm đầu bị cắt rời đứng trên lưng vợ chồng thần tình yêu Kama đang làm tình trên hình tam giác trong bông sen biểu tượng cho âm hộ vũ trụ; (2) Thần Brahma ngồi trên bông sen mọc từ rốn của thần Vishnu; (3) Mandala với bông sen 8 cánh, hình tam giác yoni và chấm bindu biểu tượng cho tinh dịch - hạt giống của sự sống; (4) Bảy huyết dọc theo xương sống như bảy bông sen với 4, 6, 10, 12, 16, 96 và 1000 cánh

Cây sen và bông sen tượng trưng cho việc bảo tồn nòi giống và duy trì sự sống; cho sự tái sinh và bất tử: Cọng sen biểu tượng cho dương vật của vũ trụ, bông sen biểu tượng cho âm hộ gốc, tử cung của vũ trụ. Trong văn hóa Ấn Độ, vợ chồng thần tình yêu Kama làm tình trên hình tam giác yoni trong bông sen mở biểu tượng cho âm hộ vũ trụ (hình 5 (1)), thần Brahma ngồi trên bông sen mọc từ rốn của thần Vishnu (hình 5 (2)). Trong Phật giáo Mật tông có nhiều loại mandala, dù ở loại nào thì hoa sen cũng là hình ảnh có mặt phổ biến nhất; nằm ở trung tâm của mandala, cũng là trung tâm của bông sen và hình tam giác yoni (nếu có), thường là hình thần/ Phật hoặc chấm bindu như biểu tượng cho tinh dịch - hạt giống của sự sống (hình 5 (3)) [5].

Văn hóa Ai Cập hình dung thần mặt trời và đấng sáng tạo Re ló đầu ra từ đóa sen để bắt đầu cuộc hành trình hàng ngày đi qua bầu trời. Trong hệ biểu tượng Mật tông, bảy huyết dọc theo xương sống trong cơ thể người được hình dung như bảy bông sen với số cánh tăng dần từ 4, 6, 10, 12, 16, 20 đến 1000; bông sen nghìn cánh trên đỉnh đầu là sự giác ngộ hoàn toàn (hình 5 (4)) [8]. Trong văn hóa Ai Cập, sen xanh nở hoa vào buổi sáng và khép lại vào buổi tối; vì vậy, nó được coi là biểu tượng của sự thức tỉnh, được đặt trong lăng mộ để giúp người chết thức dậy ở thế giới bên kia. Sen trắng thì ngược lại, chỉ nở vào ban đêm và "ngủ" vào ban ngày; vì vậy, người Ai Cập coi sen trắng và màu trắng là biểu tượng của giấc ngủ, của sự lãng quên, mà lãng quên là một hình thức (đôi khi cao nhất) của hạnh phúc [15].

Hoa sen được nhiều nước chọn làm quốc hoa và biểu tượng quốc gia. Sen hồng là quốc hoa chính thức của Ấn Độ. Sen xanh là một trong những biểu tượng quốc gia của Ai Cập. Hoa súng là quốc hoa của Sri Lanka và có mặt trên quốc huy của Bangladesh.

Ở Việt Nam, năm 2011, Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch có Quyết định số 1204/QĐ-BVHTTDL tổ chức lấy ý kiến của nhân dân về quốc hoa, kết quả là hoa sen được số đông lựa chọn. Năm 2013, Văn phòng Chính phủ có Thông báo 104/TB-VPCP về kết luận của Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng tại cuộc họp của Thường trực Chính phủ đồng ý tiến hành lựa chọn Quốc hoa và giao cho Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch chủ trì thực hiện. Trả lời chất vấn của đại biểu tại kỳ họp thứ 8 của Quốc hội khóa XIV (năm 2019), Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc nói rằng hoa sen hội tụ nhiều yếu tố để có thể trở thành Quốc hoa của Việt Nam, song việc này cần được tiến hành nghiên cứu kỹ lưỡng, đảm bảo tính khoa học và được sự đồng thuận chung của nhân dân cả nước [10].

4. KẾT LUẬN VÀ ĐỀ XUẤT

Hoa sen mọc ở nhiều nơi trên thế giới chứ không chỉ ở riêng ở Đồng Tháp và Việt Nam; không những thế, truyền thống văn hóa sen của Ai Cập và Ấn Độ có phần còn phong phú hơn Việt Nam nhiều. Tuy nhiên, chúng ta đã thấy trong không ít trường hợp, người ta chỉ nhờ vào trí tuệ mà có thể làm du lịch từ không đến có rất thành công. Đồng Tháp có lợi thế của một vùng sen mọc tập trung ở mức độ cao, con người Đồng Tháp đã xây dựng được một truyền thống văn hóa sen nhất định. Nếu Đồng Tháp xây dựng được một Khu phức hợp sen như thiết kế trình bày ở trên thì chắc chắn nó sẽ trở thành một nét đặc thù với sức hút có một không hai. Bởi lẽ thông qua việc nghiên cứu tổng hợp về sen và tập hợp tri thức nhân loại về trong hệ thống bảo tàng sen, du khách sẽ được tiếp cận không chỉ với vẻ đẹp của sen và với vốn tri thức phong phú về sen, mà còn cảm nhận được sức sống mãnh liệt của một nền văn hóa sen mà Việt Nam và nhân loại đã tích lũy được.

Để phát huy được tối đa hiệu quả, Khu phức hợp sen Đồng Tháp nên quy hoạch tập trung vào một địa điểm. Thuận tiện nhất sẽ là khi Khu phức hợp sen Đồng Tháp nằm gần với Khu di tích Gò Tháp và Thiền viện Trúc lâm Tháp Mười trong Khu du lịch sinh thái. Như thế, bốn địa điểm này sẽ nương tựa vào nhau, hỗ trợ nhau thu hút du khách. Du khách đến đây sẽ phải dành nhiều ngày mới có thể trải nghiệm được tất cả; khách ở xa tới sẽ phải nghỉ đêm lại, thúc đẩy hoạt động của các khách sạn, thúc đẩy sự phát triển của toàn ngành du lịch Đồng Tháp, thúc đẩy phát triển kinh tế, văn hóa Đồng Tháp một cách toàn diện.

Để vươn lên có một chỗ đứng trong thế giới sen và hơn nữa, trở thành thủ phủ của sen thế giới, Đồng Tháp

nên từ bỏ danh xưng “đất Sen HỒNG” mà chỉ nên quảng bá là “Đồng Tháp - đất Sen” và đưa về trồng trên đất Đồng Tháp tất cả các loại sen trắng, sen xanh, sen vàng... mọc ở các nơi trên thế giới.

Với khu phức hợp sen và trí tuệ Việt Nam, Đồng Tháp hoàn toàn có thể trở thành thủ phủ sen của thế giới. Lúc ấy, cả thế giới sẽ biết đến Đồng Tháp khởi đầu từ sen, thông qua văn hóa sen và du lịch sen.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. baotang.dongthap.gov.vn/trung-bay-chuyen-de/trien-lam-chuyen-de-hinh-tuong-hoa-Sen-tren-co-vat-80.html. Posted 01/03/2018
- [2]. baotanglichsu.vn/vi/Articles/4002/68894/trung-bay-chuyen-dje-Sen-tren-co-vat-tai-bao-tang-lich-su-quoc-gia.html. Posted 04/5/2015
- [3]. tuoitre.vn/dong-thap-to-chuc-le-hoi-Sen-va-xay-dung-bao-tang-Sen-20220506162237666.htm. Posted 06/5/2022.
- [4]. cafe.vn/chan-dung-ong-bi-thu-hay-cuoi-co-biet-danh-xich-lo-20170818101852087.chn. Posted 18/8/2017.
- [5]. Georg Feuerstein, *Encyclopedia of Yoga and Tantra*. Boston & London, Shambhala, 462p, 2011
- [6]. udn.com/news/story/7208/6268602. Posted 28/4/2022.
- [7]. James Hall, *Illustrated Dictionary of Symbols in Eastern And Western Art*. Westview Press, 257p, 1996
- [8]. Jean Chevallier, Alain Gheerbrant, *Dictionary of world cultural symbols*, Pham Vinh Cu - Translated. Da Nang Publishing House, 1089p, 1997.
- [9]. nongnghiep.vn/thanh-lap-hoi-nganh-hang-Sen-dong-thap-de-ket-noi-tang-gia-tri-cay-Sen-d323309.html. Posted 19/5/2022
- [10]. thuvienphapluat.vn/chinh-sach-phap-luat-moi/vn/thoi-su-phap-luat/tu-van-phap-luat/58671/quoc-hoa-cua-viet-nam-la-hoa-gi-nhung-nuoc-chon-quoc-hoa-la-hoa-Sen. Posted 19/01/2024
- [11]. Pham Trung Luong, “Developing specific tourism to improve the competitiveness of Vietnamese tourism,” *Journal of Vietnam Tourism*, August, 51-53, 2007. (in Vietnamese)
- [12]. The National Council directs the compilation of the Vietnam Encyclopedia. *Encyclopedic Dictionary of Vietnam*, Vietnam Encyclopedia Publishing House, Hanoi, 2005.
- [13]. diendandoanhnghe.vn/dong-thap-nang-cao-chuoi-gia-tri-san-pham-tu-Sen-223564.html. Posted 21/05/2022
- [14]. Egazarov A., *Illustrated encyclopedia of symbols*. AST, Astrel, 730p, 2007.
- [15]. Pokhlebin V.V., *Dictionary of international symbols and emblems*. M., International relations, 563p, 2001.

AUTHOR INFORMATION

Tran Ngoc Them

University of Social Sciences and Humanities, Vietnam National University Ho Chi Minh City, Vietnam